

פינחס

יב"ג תמוז

אין זהר¹. וואס דאס וואס (די ביידע) נעמען האבן דעם זעלבן מספר איז א באווייז אויף א (פנימיות/דיקער) שייכות (און ענלעכקייט) צווישן זיי², ובפרט ווען די גימטריא ווערט געבראכט אין תורה.

אויך זעט מען די שייכות צו דעם (ערשטן) נאמען פון בעל הגאולה — יוסף — ווארום פינחס איז מזרעי דיוסף, ווי דער פסוק³ איז מדגיש „ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל („מזרע יוסף שפטפט ביצור“⁴) לו לאשה ותלד לו את פינחס“.

און פון דעם וואס דוקא דער (צוויי-טער) נאמען יצחק פון בעל הגאולה איז בגלוי שייך צו פינחס — פינחס בגימטריא יצחק — אבער דער (ערשטער) נאמען יוסף איז א שייכות בהעלם, ווארום אין נאמען פינחס איז דאס ניט מרומז, דאָרף מען זאָגן, אָז די שייכות פון בעל הגאולה מיט פינחס איז אין דער עבודה וואס איז שייך צום נאמען „יצחק“; משאכ די נקודה וואס איז פארבונדן מיטן שם „יוסף“ איז (מער) בהעלם, כדלקמן.

ב. די שייכות בפשטות ו„בגילוי“⁵ פון דער עבודה פון בעל הגאולה מיט

בענין פינחס מלא בוחג (גז, ב. ריג, ב. רכ, א. רלו, ב). מנחת שי ריש פרשתנו. וראה לקמן הערה 38.

(5) שם רלו, ב.

(6) ראה שומר אמונים ויכוח הראשון סי' כא"ב. וראה גם תניא ח"ב פ"א. פ"ז (פד, ב).

(7) וראה ו, כה.

(8) פרשיי שם. מסוטה מג, א. ושי"נ.

(9) ולהעיר מבי' הלשונות בהשיחה שם „זינען מרומז בהעלם ובגילוי“.

א. די ימי הגאולה יב"ג תמוז פון יאָר תרפ"ז, ווען דער רבי דער שווער איז באַפֿרייט געוואָרן ממאסרו, זינען אויסגעפאלן ביום שלישי ורביעי פון פ' פינחס.

אָזוי אויך בנוגע זיין יום הולדת — י"ב תמוז תר"ס¹ — זאָגט דער רבי, אָז „אין דעם זמן וואָס מען לייענט אין דער תורה די פרשה פינחס² בין איך .. גע- באָרן געוואָרן .. און רובא דרובא פון די מאורעות וואָס האָבן פאַסירט מיט מיר און אַרום מיר .. זינען מרומז בהעלם ובגילוי אין פרשת פינחס“.

ד.ה. אָז גאולתו און עבודתו ועניניו בכלל האָבן אָן ענגן פאַרבונד מיט עניני פינחס, וואָס אויף זיין נאָמען ווערט אָנגערופן די סדרה; און ווי ס'איז אויך מרומז אין דעם, וואָס דער (צווייטער) נאָמען פון בעל הגאולה — „יצחק“ — איז בגימטריא „פינחס“, ווי עס שטייט

(1) להעיר, שהשנה (התשל"ט) היא התחלת שנת המאה (י' פעמים י') — מספר שלם) להולדתו.
(2) שיחת ש"פ פינחס, יד תמוז, ה'ש"ת (סה"ש ה'ש"ת ע' 158).

(3) לכאורה יש לתקן שם, שהרי הקביעות דייב תמוז תר"ס היתה ביום ב' פ' בלק. ואולי צ"ל שם: די פרשת בלק. און פינחס בין איך .. געוואָרן און ס'איז געווען דער ברית. ועד"ז להלן שם. וראה שו"ע אדה"א א"ח מהד"ת סו"ס ד' והתחלת כניסת נפש זו הקדושה היא .. גם במצות מילה“.

(4) מלא — ראה בית שמואל הל' גיטין שמות אנשים. שי למורה שם. ובטיב גיטין שם. ועוד. וראה

(*) ולהעיר שסימנה וחותמה דפ' בלק — מעשה פינחס. ראה בפנים רט"ג.

ניט געווען קיין חיוב ע"פ דין, "אין מורין כן", אז ענין פון "רשות בידו". ווי מען געפינט בהלכה אז מסנ"פ ניט אויף די ג' דברים וואס יהרג ואל יעבור, נאר אויף שאר מל'ת, מ"ע וכיו"ב, איז ניט קיין חיוב וציווי, נאר "הרשות בידו".¹⁷

ג. מען קען פרעגן: דער צוגלייך הנ"ל איז שייך בעיקר צו (סוף) פ' בלק, וואס דארטן ווערט דערציילט וועגן דער עבודה פון פינחס, מעשה הקנאות שלו [און ווי די קביעות איז בכור"ב (ברוב? ה)שנים אז דער יום הולדת וימי הגאולה פון י"ב י"ג תמוז זיינען חל אין דער וואך¹⁸ פון פרשת בלק¹⁹] — וואס איז אבער די שייכות (איד) צו עניני פינחס ווי זיי שטייען אין פ' פינחס?

וועט מען דאס פארשטיין בהקדם וואס אין ירושלמי²⁰ איז מבואר אז מעשה פינחס איז געווען, שלא ברצון חכמים, און אז "ביקשו לנדותו" אילולי שקפצה עליו רוח הקודש ואמרה והיתה לו ולזרעו אחרי ברית כהונת עולם²² וגומר";

וואס פון דעם איז נאכמער פאר-שטאנדיק דער גודל מעשה הקנאות שלו — וואָרום איידער ס'איז "קפצה עליו רוח" האט ער דאך געוואוסט²³ אז

17 לשון הרמ"א בשו"ע י"ד סקנ"ז ס"א. וראה בהגמט' לעיל ע' 302 הערה 17.

18 או בשבת עצמו בהקביעות דשנה זו.

19 וכן בהקביעות דשנת ההולדת תר"ם (כנ"ל הערה 3).

20 סנהדרין פ"ט ה"ז.

21 וראה גם בבלי שם (ע"ב) בקשו מלאכי השרת לדחפו כו' התחילו השבטים מבזין אותו כו'.
22 פרשתנו כה, יג.

23 שהרי מסתבר לומר שכשם שידע ושמע ההלכה דקנאין פוגעין בו (ראה ירושלמי שם, ונוזכר להלכה). ובבבלי "לא כך למדתני", ובפרשי"ס ס"פ בלק (כה, ז). (מקובלני ממך"), כן למד יודע את פרטי

פינחס'ס, איז אין דעם¹⁰, וואס די נקודה פון מעשה פינחס איז די מעשה הקנאות, בקנאו את קנאתי¹¹, און די מעשה הקנאות פון פינחס, וואס איז מצד דער הלכה פון "הבועל ארמית קנאין פוגעין בו"¹², איז ניט קיין הלכה ודין אין שו"ע¹³ אז מ'מוז אזוי טאן, וואָרום קנאי, הבא לימלך (איז) אין מורין לו¹⁴.

נאכמער: ניט נאר, "אין מורין לו", נאר דאס איז (לויט כמה ראשונים¹⁵) אפילו ניט קיין הוראה וציווי פון תורה צום קנאי, נאר "הרשות בידו".

און עד"ז איז אויך געווען די הנהגה פון בעל הגאולה¹⁶, בקנאו את קנאתי. זיין מסנ"פ אויף החזקת התורה וחיוזוק היהדות במדינה ההיא, וואס האט גע-בראכט צום מאסר, איז דאס געווען אזא אופן פון מסנ"פ וואס ס'איז אין דערויף

10 ראה לעיל ע' 291 ואילך.

11 פרשתנו בתחלתה (כה, יא).

12 סנהדרין פכ, א. פרשי" בלק כה, ז.

13 ראה הערה הבאה.

14 סנהדרין שם. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ב ה"ה. טור אה"ע סט"ז. רמ"א חו"מ סתכ"ה ס"ד. וראה לקו"ש ח"ח ע' 151 ובהערה 10, ש"ל שזהו גם טעמו של המחבר שהשמיט בשו"ע הדין דקנאין פוגעין בו. ורק רמזו באה"ע סט"ז ס"ב, אם לא פגעו בו קנאים. וגם הרמב"ם והטור לא כתבו בסגנון של דין אלא בסגנון של סיפור, אם פגעו בו קנאין והרגוהו כו' (רמב"ם שם ה"ד). "הי קנאין פוגעין בו כו' (טור אה"ע שם).

15 יד רמ"ה ורא"ש סנהדרין שם (ועיי"ש שעפ"ז מסבירין הא דנהפך זמרי והרגו לפינחס אין נהרג עליו שהרי רודף הוא (סנהדרין שם) "לפי שאין מצוה להורגו אלא רשות בעלמא". מ"מ ספ"א דהל' רוצח בשם רי"ז. וברמ"א חו"מ סתכ"ה ס"ד, ומוותרין להרגו".

16 ראה לעיל ע' 301 ואילך. וש"נ.

(*) משא"כ ברמב"ם הל' סנהדרין פ"ח ה"ו. ואכ"מ.

במה נחשב בא עם זיין מסירת הגוף והנפש גם יחד, אויב נאָר ער קען פועל זיין דעם „השיב את חמתי מעל בני ישראל“!

ד. אזא הנהגה פון „קנאו את קנאתי“ אין אן אופן פון מסירת נפש איז מצד עצם הנפש פון א אידן, וואס איז (בשרשה) העכער פון תורה³⁰, און במילא איז דער מסנ'פ אויך העכער פון דער מדידה והגבלה פון תורה³¹. און דעריבער איז אויך דער שרר אויף דעם געווען: „והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם“, וואס דאס איז העכער פון דער מדידה פון תורה. ווארום ע"פ תורה איז כהונה אן ענין וואס קומט צו קינדער בירושה פון טאטן, און וויבאלד אן פינחס אליין איז נאָך ניט געווען קיין כהן³², האָט עס במילא ניט געקענט קומען „לזרעו אחריו וגו'“. נאָר ווי-באלד אָז „קנא לאלקיו“²², זיין קנאות איז געווען „לאלקיו“ ווי דאס איז העכער פון דער מדידה פון תורה, דערפאר האָט דער אויבערשטער אים געגעבן כהונה „לו ולזרעו אחריו“ (כאָטש אָז לויט די כללים וואָס דער אויבערשטער האָט געזאָגט בתורה — האָט דאָס קיין אָרט נישט).

עפ"ז איז מובן, אָז דוקא אין פ' פינחס, וואו דער אויבערשטער האָט געזאָגט „והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם תחת אשר קנא לאלקיו ויכפר על בניו“, איז דאָ נתגלה געוואָרן דער אופן הקנאות פון פינחס — מתוך מסנ'פ

דאָס איז „שלא ברצון חכמים“, וואָס דאָס מיינט אָז ע"פ (דעת חכמי התורה האָט זיין הנהגה ניט קיין אָרט²⁴, קומט אויס אָז זיין קנאות איז געווען אָן ענין פון מסנ'פ, ניט נאָר אַ מסנ'פ בגוף²⁵, נאָר אויך אַ מסנ'פ מצד הנשמה²⁶, ווי-באלד אָז עס איז אַ הנהגה שלא ברצון חכמי התורה ביז אָז „ביקשו לנדותו“ —

און אעפ"כ, בשעת ער האָט געזען אָז ס'איז אַ מעמד ומצב פון „וישב ישראל בשטים“²⁷ — „(אין אדם עובר עבירה אא"כ) נכנס בו רוח שטות“²⁸, און ס'איז אויסגעבראָכן אַ מגפה באַ אידן²⁹ — איז

הדיו, אין מורין כן, שלא ברצון חכמים, דהרי, כל המצות שניתנו לו למשה בסנין בפירושן ניתנו (הקדמת הרמב"ם לספר היד). ולהעיר ד, דבר זה (דקנאין פוגעין בו) הלכה למשה מסיני הוא" (רמב"ם ה"א איסורי ביאה שם היד. וראה לקו"ש ח"ח ע' 150 הערה 2).

24) בפנ"מ לירושלמי שם מפרש. שלא ברצון חכמים היינו שלא ישאל רצון חכמים שאם בא לימלך אין מורין לו כן, והיינו דמפרש הירושלמי כהבבלי ד, אין מורין לו" (וראה מראה פנים שם). אבל כיפה מראה שם מפרש כפשוטו דקנאים הפוגעים בבועל ארמית אין רוח חכמים נוחה מהם. וכן בקרבן העדה שם: עושה שלא ברצון חכמים. וראה בארוכה ראש דוד להחיד"א פרשתנו (קכו, ב ואילך). וראה מגדל עוז לרמב"ם איסור"ב שם. צפע"נ לרמב"ם שם. ועוד.

25) ראה תיב"ע בלק כה, ח. ספרי ותנחומא ס"פ בלק — דניצל בדרך נס.

26) להעיר מכמה סיפורים ע"ד הבעש"ט ותלמידיו ותלמידי ההי"ם, שמסנ'פ שלהם ה' עד לאופן שהפקירו את עוה"ב שלהם בשביל טובת יהודי. וידוע הסיפור מאדה"ז אודות ביכל חסידות שנשרף שה' כתוב עליו בכ"ק אדה"ז בחרם בזה ובכא, ולאחרי שנשרף, בקש רבינו הזקן אם משהו עיין בו, ועל שאלת אדמו"ר הרי כתבת בחרם בזה ובכא ענה לו אדה"ז. איפה המסנ'פ על חסידות?!

27) בלק כה, א.

28) סוטה ג, א.

29) ראה סנהדרין שם: מאי ראה כו' ראה שבא מלאך והשחית בעם.

30) ראה סה"מ תרנ"ט ע' יג. ועוד. לעיל ע' 302.

31) נוסף ע"ז שכללות ענין המסנ'פ הוא למעלה מהתורה (ראה סה"מ תרנ"ט שם. סה"מ תשי"ט ע' 121 וראה הערה שם. לקו"ש ח"ח ע' 158 הערה 65).

32) כפרש"י שם — כדעת ר"א זבחים קא, ב.

האט ער זיך ניט גערעכנט מיט קיינע חשבונות און קיינע הגבלות אין זיין מסנ"פ פאר אידן.

און אויך בנדו"ד, אזוי ווי ביי דער מעשה פינחס, איז שפעטער, נאך דער גאולה מהמאסר, נתגלה געווארן לעין כל³⁵ אז דאס איז געווען „אשר קנא לאלקיו ויכפר על בניו“, אז דאס איז די אמת'ע עבודה וואס איז גויטיק אין אזא מצב, און אויך למטה בגלוי האט מען מסכים געווען אויף דער עבודה³⁶.

[דער חילוק איז אבער, וואס דער ענין פון „קנאין פוגעין בו“ פון מעשה פינחס איז געבליבן א הלכה „ואין מורין לו“, אבער בנוגע דעם אופן העבודה פון רבי'ן, איז די עצם גאולה געווען א קלארע הוראה מלמעלה אז דאס איז די ריכטיקע עבודה, ומורין כן,

און ווי מ'האט געזען בפועל אז דער בעל הגאולה האט עס „מורה“ געווען און האט אויך אנגעזאגט אנדערע אזוי „מורה“ זיין.

דווקא דער אופן העבודה האט אויפגעהאלטן די גחלת היהדות פון די אידן במדינה ההיא — בא זיי און בא „זרע אחרי ברית כהונת עולם“.

(35) ראה לשון כ"ק מו"ח אדמו"ר במכתבו לחגיגת י"ב תמוז הראשונה בשנת תפרי"ח (נדפס בסה"מ תש"ח ע' 263. ועוד).

(36) וע"ד הידוע בנוגע למאסר והגאולה דאדא"ז, דההלשנה והמאסר למטה ה' מצד הקטרוג למעלה, וכשתבטל הקטרוג למעלה — יצא לחפשי (וראה תורת שלום ע' 26, מה הויה הזה כשכותשין אותו הוא מוציא שמנו כו' כן ע"י הקטרוגים כו' נתגלה הפנימיות דוקא).

ועד"ז י"ל במעשה פינחס, ראה ע"ד הנגלה בצפצפ"נ עה"ת ריש פרשתנו. צפצפ"נ סנהדרין שם. ואכ"מ.

(37) שכא"א מישראל עליו נאמר (יתרו יט, ו) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים.

בגופו ובנשמתו), אז ניט קוקנדיק וואס למטה איז עס שלא ברצון חכמי התורה און „ביקשו לנדותו“ — איז דאס אבער געווען אמיתית רצון העליון, וואס איז העכער פון תורה.

ה. עד"ז געפינט מען אויך ביים בעל המאסר והגאולה: ניט נאך איז זיין ארבעט בהרבצת התורה וחיזוק היהדות געווען מיט א תנועה פון מסירת נפש בגופו ממש אויך אויף אזעלכע ענינים וואס ע"פ תורה איז מען אויף זיי ניט מחויב זיך מוסר נפש זיין, וכנ"ל אז „אין מורין לו“.

נאך ס'איז אויך געווען אין אן אופן אז כמה מגדולי וחכמי ישראל דאמאלס האבן ניט פארשטאנען אזא הנהגה און במילא ניט מסכים געווען, זיך געפירט אנדערש³³ — כעין הנ"ל ווי בא פינחסין (א מסנ"פ בכל צעד ושעל און וואס האט אויך איינגעשלאסן א צווייטן אידן, כדלקמן):

ובפרט נאך וואס עס איז געווען אין אזא אופן, וואס האט געשטעלט אין סכנה אויך זיין גאנצע עבודת הקודש, כמדובר לעיל³⁴, אז דער עיקר גזירה וואס צוליב דעם האט מען אים ארעסטירט איז געווען צוליב זיין אפגעבן זיך מיטן חינוך פון תינוקות של בית רבן.

ד.ה. אז צוזאמען מיט דער מסנ"פ בגופו ממש איז ער אויך געשטאנען אין מסנ"פ בנשמתו, ברוחניות, איינשטעלנדיק אין סכנה אויך די גאנצע עבודה זיינע, דאס איז געווען דערפאר, וואס היות אז דער מצב במדינה ההיא האט אנגעריירט דעם עצם קיום פון אידן און אידישקייט שלא יכבה נר ישראל ח"ו,

(33) שלדעת כמה צריך ה' לצאת ממדינה ההיא. וראה ראש דוד שם (קכח, א ד"ה ועוד).

(34) נסמן בהערה 30.

דער המשך פון עם ישראל ככלל) – ואעפ"כ איז יצחק ניט נאָר געגאַנגען מקיים זיין דעם ציווי ה' צו אברהם'ן, נאָר ער האָט גאָר ניט געפרעגט קיינע שאלות, איז געגאַנגען בלב שלם.⁴³

ז. אעפ"כ איז דאָ אַ חילוק צווישן עבודת פינחס און פון דעם בעל הגאולה – ווי מרומז איז דעם, וואָס דער נאָמען פון רבי'ן איז יוסף יצחק (ניט יצחק אליין).⁴⁴

וועט מען דאָס פאַרשטיין ע"פ המבואר אין קבלה וחסידות וועגן דעם חילוק צווישן יוסף און יצחק? וואָס יוסף איז בגימטריא ג' פעמים שם ב"ן און יצחק – ד' פעמים שם ב"ן.

אין פשוט'ערע אותיות וועט מען דעם חילוק פאַרשטיין פון דעם וואָס די גמרא⁴⁵ זאָגט בנוגע צו גימל'ל דל'ת – „גמול דלים“, אָז דער „גימל“ איז מרמוז אויף „גומל חסדים“ און דער „דל'ת“ – אויף דל.

די הסברה בזה⁴⁶: דער תוכן החילוק צווישן דער נתינת הצדקה – „גומל (גימל)“, און קבלתה בפועל – „דל (דלת)“, איז, וואָס דער ענין פון „גומל“, די נתינה איז אַ הכנה צו דער מעשה; און ביים „דל“, ווען דער עני באַקומט די צדקה בפועל, ווערט אויפגעטאָן די מעשה בפועל – „החיותה את נפש העני“⁴⁸.

ו. ע"פ זה וועט מען אויך פאַרשטיין די שייכות פון פינחס צו יצחק (כנ"ל אָז פינחס בגימטריא יצחק³⁸) – ווייל דער אופן פון מסנ"פ האָט אַ פאַרבונד מיט (און נעמט זיך פון) עקידת יצחק – יצחק בשלימותו:

יצחק'ס מסנ"פ איז געווען ניט נאָר מסירת הגוף כפשוטו³⁹, נאָר אויך אַ טיפערע און העכערע מסנ"פ – ברוחניות. וואָרום נוסף אויף דעם וואָס דאָס איז געווען לכאורה היפך הבטחת ה' „כי ביצחק יקרא לך זרע“⁴⁰, איז דאָס (די עקדה) אויך געווען אַ ענין דורך וועלכן ס'האָט געזאָלט אינגאַנצן „נעקר“ ווערן „העיקר ששתל אברהם“⁴¹ – די עבודה פון אברהם און יצחק בנו⁴² צו מפרסם זיין שמו של הקב"ה בעולם (און

38) ראה זהר שבהערה 5 שזה שפינחס שייך (ו) בגימטריא יצחק, מצד היידי דפינחס, נחוסף לו ע"י מעשה זמרי. בקנאו את קנאתי, וראה מנחת שי שם. (39) ולהעיר מתו"כ (הובא ברש"י) בחוקותי כו, מכו, וביצחק לא נאמרה זכירה אלא רואין את אפרו כאילו הוא צבור ע"ג המזבח.

ולהעיר גם כן צד השווה דמעשה פינחס ועקדת יצחק, דמעשה פינחס שהביא „ויכפר על בני“ ע"י עכשיו לא זז אלא עומד ומכפר עד שיחיו המתים (ספרי פרשתנו כה, יג. וראה סנהדרין פב, ב). ר"ל דלא היה דבר שכבר נפעל רק דבר נמשך ופועל בכל רגע' (צפעי' ע"ת פרשתנו שם), בדוגמת העקידה דה' יראה עקידה זו לסלוח לישראל בכל שנה ולהצילם כו' כדי שיאמר היום הזה בכל הדורות הבאים בהר ה' יראה אפרו של יצחק צבור ועומד לכפרה' (רש"י וירא כב, יד). ובצפעי' הל' תרומות (נעתק בצפעי' ע"פ בחוקתי שם) דבאפרו של יצחק „לא שייך זכירה רק ראי' כו' (ולכן ס"ל ל"א (מגילה ז, א) דשל תורה הוא דבר הנמשך ופועל תמיד). (40) וירא כא, יב. וראה ב"ר פנ"ו, ח. פרש"י וירא כב, יב.

(41) לשון הרמב"ם הל' ע"ז ספ"א, במצב בני ישראל במצרים, וכמעט קט ה' העיקר ששתל אברהם נעקר.

(42) ראה רמב"ם שם: והודיעו ליצחק בנו וישב יצחק מלמד ומהיר. ויצחק הודיע כו'.

(43) ראה פרש"י שם, ח.

(44) ראה שו"ת צ"צ אה"ע סי' קמג.

(45) ראה אוה"ת אחרי ע' תקנא. ויש'.

(46) שבת קד, א.

(47) בהבא לקמן ראה תר"א נט, א. ביאור'ז בלק

קז, ד ואל"ך. לקר'ש ח"י"ז ע' 202.

(48) ראה תנחומא משפטים טו.

און עד"ז זיינען אויך די צוויי ענינים וואס זיינען מרומז אין שם יוסף און יצחק (וואס שטעלן צוזאמען איין שם (און דוקא בסדר זה: "יוסף" און דער-נאך⁵¹ "יצחק"), ווייל ביידע ענינים זיינען אַ המשך אחד): יוסף איז בחי' יסוד כידוע⁵², וואס ווייזט אויף דער הכנה פון דער השפעה והמשכה ביו זי קומט בפועל ("גמל" — גמול); און יצחק איז מרמז אויף דער קבלת ההשפעה ("דלת" — דלים). ובאדם עצמו איז דאס דער ענין פון מעשה בפועל כנ"ל.

און בעבודת האדם בכללות: דער ענין ההכנה ביו מעשה בפועל (ג) גייט אריין, בכללות, אין דער מדריגה פון "נשמע", און די עבודה בפועל (ד) איז דער ענין פון "נעשה".

ט. ע"פ הנ"ל וועט מען אויך פאר-שטיין די שייכות צווישן אופן המסנ'פ פון פינחס און פון רבי'ן וואס איז אנגע-דייטעט אין זייערע נעמען:

פינחס איז ניט געווען דער נשיא הדור, ער איז ניט געווען דער וואס האט געדארפט הייסן גיין אויף מסנ'פ, נאר ער איז געווען דער שליח⁵³ וואס האט אויסגעפירט די מעשה בפועל — און באַ א שליח דארף זיך בעיקר אנהערן דער ענין פון "נעשה" — "פינחס" בגימטריא "יצחק", בחי' "ד" (ד"פ שם ב"ו) — ניט אזויפיל די הכנה צו "נעשה" (דער ענין פון "נשמע"), ווארום דאס קען אַ מאַל

פון דעם איז פארשטאנדיק בשייכות צו יעדער השפעה, אַז "גמל" איז מרמז אויף דער הכנה אין דער השפעה, ווי דאס איז נאך ביים משפיע און "ד" — אויף דעם גמר ההשפעה, קבלת ההשפעה דורך דעם מקבל.

עד"ז איז אויך ביים מענטשן גופא: "גמל" ווייזט ווי ער שטייט נאך אין א מצב פון הכנה צו דער פעולה, וואס בכלל זיינען אין דעם נכלל זיינע כחות הנפש פון שכל ומדות; און די מסקנא און אויספיר פון די כחות אין מעשה בפועל — איז נרמז אין דעם ענין ה"דלת".

ח. עפ"ז איז אויך מובן די שייכות צווישן די מספרים ג' און ד' (וואס קומען בסמיכות איינע נאך דער צוויי-טער): יעדע המשכה נעמט זיך און ווערט בכללות איינגעטיילט אין דריי (ג) בחינות און קוין; און דער גמר ההמשכה, ווי עס קומט אראפ במעשה בפועל, איז די פערטע בחינה (ד), וואס קומט נאך דער המשכה פון די ג.

[ובדוגמא ווי אין עולמות: עס זיינען דא די ג' עולמות — אצילות בריאה יצירה, און דער פערטער עולם⁵⁴ איז עשר⁵⁵].

און דעריבער איז "ג" מורה (אין סדר הספירות) אויף בחי' יסוד, משפיע — וואס איז כולל אין זיך אלע ג' קוין, און "ד" — אויף ספירת המלכות (דער רגל הרביעי פון דער מרכבה), וואס איז משפיע בפועל אין עולמות.

(51) ואע"פ שיצחק קדם ליוסף.

(51*) תו"א מד, ג. ובב"מ. וראה אה"ת שם.

(52) וכפשוטו דהסיפור בסנהדרין שם (הובא ברש"י ס"פ בלק) דמשה אמר לפנחס קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא — "שליח" (רש"י סנה' שם). אבל ראה יד רמ"ה שם. וח"י הר"ן שם ד"ה קריינא.

(49) לקו"ת מסעי צה, א. ושי"נ.

(50) ראה מו"נ (ח"ב פ"י) בענין מספר ארבעה, ע"פ המבואר בצפ"ע עה"ת ר"פ ויצא (ושי"נ), ד"ל דשייך ג"כ להמבואר בבהאייזיל שענין ד' מספר הרביעי, וגם ארבעה, קאי על עולם העשי'.

די הכנה והמשכה פון „נשמע“ — יוסף, און סיי די קבלת ההשפעה הענין דנעשה — יצחק.

און ווי מ'האט געזען די ביידע ענינים בפועל ביי דעם בעל הגאולה והשמחה: מסנ'פ אויף הפצת התורה והיהדות צווישן אלע סוגים אידן קטנים און גדולים; בויען מקואות, שיקן רבנים, שוחטים, מוהלים וכו', דארטן וואו זיי זיינען גויטיק; גרינדן חדרים פאר תשב'ר פאר לימוד א-ב, שיקן מלמדים כו' — „נעשה“; און לאידך אויך דער סדר הנהגה צו לערנען און מגלה זיין די טיפסטע ענינים אין נגלה דתורה, און אין פנימיות התורה — ביז רזין דרזין — „נשמע“.

י"ד. דאס גיט אויך א תוספת הסברה אין דער שייכות פון דעם בעל הגאולה ושמו יוסף יצחק צו פינחס, און אויך א הוראה פאר יעדן איינעם בעבודתו בפועל:

בא זיינע שלוחים האט דער רבי גע-מאנט און מאנט אויך איצט עס זאל זיין חטוף ואכול חטוף ואישתי⁵³, העכער פאר חשבון, דאס הייסט: לכל לראש דארף זיין דער ענין פון נעשה, „יצחק“ בגימטריא „פינחס“;

מ'דארף ארויסגיין אין וועלט און פועל זיין אויף אידן צו מקיים זיין תומ'צ. אפילו אזא איינער וואס האט נאך ניט די ריכטיקע הכנה אויף דעם, עס פעלט אים נאך אין דעם „נשמע“ פון די עניני תומ'צ וואס ער דארף אויפ-טאן אויף א צווייטן אידן, דארף אבער בא אים שוין זיין דער „נעשה“, דער ביטול און אוועקלייג פאר א צווייטן

מבלבל זיין אין אויספירן די מעשה בשלימות⁵⁴.

און וויבאלד אז סוף מעשה במחשבה תחילה⁵⁵, דער גמר וסוף העשי' דער-לאנגט אין „תחילה“ וואס איז קודם המחשבה אויך פאר דעם אנהויב פון דער מחשבה⁵⁶ — דערפאר האט ער מיט זיין מסנ'פ שלמעלה מהגבלות התורה אויפגעטאן דעם ענין פון „קנא לאלקיו“ און „בקנאו את קנאתי“. ד.ה. ער האט דערלאנגט ביז בחי' „תחילה“ וואס איז העכער פון דעם וואס איז אויסגעשטעלט מצד „מחשבה תחילה“, מצד בחי' התורה⁵⁷.

פינחס האט געהאט די הכנה פון „נשמע“, וואס ער האט מקבל געווען פון נשיא הדור, משה רבינו — ווי מרומז אין דעם וואס ער האט געזאגט „מקובלני ממך“⁵⁸ — אבער דער ענין פון „נשמע“ איז דערנאך בא אים גע-ווען בהעלם; בגלוי ובהדגשה איז גע-ווען דער אויספירן די שליחות: „קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרווונקא“.

אבער בא א נשיא הדור (וואס „הנשיא הוא הכל“⁵⁹) דארפן זיין און זיינען פאראן ביידע ענינים בשלימותם, סיי דער ענין פון „נעשה“ סיי דער ענין פון „נשמע“, וואס דעריבער איז דאס אויך מודגש אין זיין נאמען „יוסף יצחק“ סיי

(53) ע"ד המבואר בכ"מ (ד"ה אני ישינה תש"ט. ועוד) דכח המס'ג מאיר בעיקר בזמן הגלות, משא"כ בזמן הבית — שהעבודה פנימית דמוח ולב מעלימה.

(54) פיוט לכה דודי.

(55) ראה תו"ח ר"פ ויגש. המשך תרס"ו ע' יט ואילך. המשך תרע"ב ח"ב ע' אקיו ואילך.

(56) להעיר מלקוש חיי"ט (ע' 385 ואילך) בזה שיש כח בנשי' לחדש תורה.

(57) לשון רש"י בלק כה, ז. ובסנהדרין שם: לא כך לימדתי.

(58) פרש"י חוקת כא, כא.

(59) עירובין נד, א. וראה מכתב כ"ק אדמו"ר (מהרש"ב) נ"ע (נדפס בקונטרס ומעין מבוא ע' 22. אג"ק שלו ח"א ע' רסח).

אלע פיר (ניט נאָר דער „פערטער“), אַז ער איז כולל אין זיך די ג' שלפנ"ז⁶².

און דורך דער עבודה איז מען זוכה צו דעם אַז עס ווערט נתגלה פנחס הוא אליהו⁶³ מבשר הגאולה⁶⁴, וואָס אויך זיין עבודה איז פאַרבונדן מיט ענין ה„נעשה“ והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם גו'⁶⁵.

וואָס אויך די גאולה⁶⁶, די פערטע גאולה איז פאַרבונדן מיט מספר ארבע, ארבע לשונות של גאולה לעת⁶⁷, די ד' כוסות של פורענית שהקב"ה עתיד להשקות את אומות העולם, וכנגדן עתיד הקב"ה להשקות את ישראל ד' כוסות של נחמות כו'⁶⁸, בקרוב ממש.

(משיחת ש"פ פינחס תשל"ז)

אידן (ווי דאָס איז געווען באַ פינחס'ן, וואָס ער האָט זיך מוסר נפש געווען צו פועל זיין דעם ענין פון „השיב את חמתי מעל בני“). און אין דעם גופא, אין זיין פועל זיין אויף אַ צווייטן אידן, איז דער עיקר הדגשה אויף מעשה בפועל, ווייל המעשה הוא העיקר⁶⁹, און ווי ס'איז אויך דער „פסק ההלכה הערוכה בתלמוד ופוסקים דהרהור לאו כדבור דמי ואם קרא ק"ש במחשבתו ובלבו לבד בכל כח כוונתו לא יצא ידי חובתו וצריך לחזור ולקרות כו' ואם הוציא בשפתיו ולא כיון לבו יצא ידי חובתו“⁶¹.

ובמיוחד ווען מ'געפינט זיך בסוף זמן הגלות אין דעם סיום דעקבתא דמשיחא און ס'איז ניטאָ קיין צייט צו וואַרטן ביז ער וועט ביי זיך פועל זיין (אויך) דעם „נשמע“, וואָרום אַט אַט קומט משיח דאָרף מען אויסנוצן יעדער רגע אויף דער עבודה במסנ"פ אויף „נעשה“.

און נאָכמער: וויבאלד ער טוט דאָס בשליחות פון נשיא הדור, איז במילא אין זיין עבודה דאָ דער ענין פון „נשמע“, בחי' „יוסף“ (בדוגמא ווי באַ פינחס'ן וואָס ער האָט געזאָגט „מקובלני ממך“ כנ"ל); און בשעת ער פועלט דעם ענין פון „נעשה“ באַ אַ צווייטן אידן, האָט אויך יענער דעם ענין פון נשמע.

[דאָס איז אויך מרומז אין יצחק וואָס איז ד' (ד' פעמים שם ב"ן) וואָס ד' מיינט גלייכצייטיג אויך דעם מספר פון „פיר“,

(60) אבות פ"א מ"ז.

(61) תניא רפ"ח.

(62) וע"ד הענין דספה"ע שהגנין הוא לא מספר סידורי, יום שני יום שלישי, אלא מספר הכולל, שני ימים שלשה ימים. וראה לקו"ש ח"ג ע' 996. ועוד.

(63) נסמן בלקו"ש ח"ב ע' 170 הערה 59.

(64) רש"י בחוקותי כו, מב. וראה גם תיב"ע וראה ו, יח. יל"ש ריש פרשתנו. רמב"ם הל' מלכים פ"ב ה"ב.

וראה לקו"ש ח"ב ע' 609 ש"ל שהענין דפינחס מלא הוא ע"ד „ואלה תולדות“ מלא דקאי על הגאולה העתידה, וראה שם בשייכות דפינחס להגאולה.

(65) מלאכי ג, כד.

(66) וגם עצם ענין הגאולה בא ע"י העבודה דמסנ"פ למעלה מטו"ד, משיח בא בהיסק הדעת (סנה' צו, א) — ראה אגה"ק סי' ד (קה, ב).

(67) בחי' שמות ו, ח.

(68) ירושלמי פסחים פ"י ה"א. וראה גם ב"ר פפ"ח, ה.

פינחס

חידוש ביים תלמיד: נאכדעם ווי רש"י האט שוין פריער מפרש געווען (אין אג"י פ' במדבר): "מתוך חבתו לפניו מונה אותן כל שעה", וואס "כל שעה" מיינט צו יעדער צייט ווען עס איז גע-ווארן א שינוי אין מצב בני"י — ווי רש"י איז דארט ממשיך: "כשיצאו ממצרים כו' וכשנפלו בעגל כו' כשבא להשרות שכינתו כו'" — פארשטייט שוין דער תלמיד אויך בנדו"ד, אז דאס וואס דער אויבערשטער האט געהייסן ציילן די אידן נאך דער מגפה, איז עס "מתוך חבתו לפניו" (פונקט ווי "וכש-נפלו בעגל מנאן לידע מנין הנותרים").

און אפילו את"ל אז רש"י וויל זיך ניט פארלאזן אז דער תלמיד וועט גע-דענקען וואס ער האט געלערנט אין פ' במדבר — וואלט אויך דאן געווען גענוג צו (דערמאנען דאס דעם תלמיד, דורך) זאגן בקיצור: "לידע מנין הנותרים".

ב. אויך דארף מען פארשטיין:

(א) וואס גיט צו דער משל, וואס רש"י ברענגט, אין דער הסברה פון נמשל? לכאורה, איז דער נמשל פאר זיך (אז דעם "משל לרועה וכו'") גענוג קלאר און פשוט: "משה רבינו, דער רועה ישראל וואס האט זיך מוסר נפש געווען פאר צאן מרעיתו, האט געציילט די אידן

א. אויף די ווערטער פון פסוק: "ויהי אחרי המגפה" איז רש"י מוסיף וגו' ¹ — וואס איז מרמז אויף דעם וואס עס קומט באלד נאכדעם, דער ציווי צו ציילן אידן: "ויאמר ה' אל משה וגו' שאו את ראש כל עדת בני וגו'" און איז מפרש: "משל לרועה שנכנסו זאבים לתוך עדתו והרגו בהן והוא מונה אותן לידע מנין הנותרות".

לערנענדיק בפשטות (און ווי עס טייטשן מפרשי רש"י ²) וויל דערמיט רש"י באווארענען: פון דעם לשון ווי דער פסוק איז מדגיש "ויהי אחרי המגפה גו'" איז מובן, אז דערמיט ווערט געמיינט ניט נאר צו דערציילן אז דער מנין איז פארגעקומען נאך דער פריערדיגער געשעהניש ³ (מגפה), נאר אויך אז דער מנין איז געווען אין צוזאמענהאנג מיט דער מגפה — שטעלט זיך די שאלה: איז וואס בא-שטייט די שייכות צווישן דער מגפה און מנין בני"י? — איז עס רש"י מסביר דורך דעם "משל לרועה כו' והוא מונה אותן לידע מנין הנותרות".

סאיז אבער שווער אזוי לערנען, ווייל דאס (דער מנין) איז מלכתחילה ניט קיין

(1) פרשתנו כו, א. (בכמה מפרשים צויין כאן "יט" דקאפ' כ"ה. וכ"ה במנחת שי. ושם צויין כו, א קודם "ויאמר ה'").

(2) אבל בדפוס שני דרש"י, וכן בכמה כת"י רש"י — ליתא. וי"ל הטעם — דמספיק שמזכיר ענין המנין בתוך פירוש.

(3) דבק טוב ושפ"ח כאן.

(4) וי"ל יתרה מזו, דאם משום הא — כל תיבות אלו מיותרות, דסדר הכתובים מורה גם על הסדר בזמן (ובפרט — ע"פ פש"מ), דלא אמרינן אין מוקדם ומאוחר בכתוב, כ"א כשיש ראי' והכרח ע"ז.

(3) ראה לקו"ש ח"ח ע' 2 (הערה 9). ע' 4. ובארכה — שיחת ש"פ במדבר תשכ"ה.
(4) וכסגנון רש"י בפ' ה"ב — אף שגם בזה איתא במדרש (תנחומא ובמדבר דלקמן בפנים): "מלהיד לרועה כו' כך כו'".